

Vastauksen antaminen Tuusulan ulkovalaistuksen ohjeistus valtuustoaloitteeseen

Tekninen lautakunta 14.04.2026 § 39
2/00.01.04.00/2024

Valmistelija

Tasso Viivi, etunimi.sukunimi@tuusula.fi

Valtuutettu Jussi Salosen esittämä aloite valtuustossa 4.3.2024 § 33 liitteenä.

Vastaus aloitteeseen

Kunnan ulkovalaistuksen suunnittelusta ei ole erillistä ohjetta. Valaistuksen suunnittelua ohjataan joiltain osin kunnallistekniikan käyttämässä suunnittelun toimintaohjeessa, mutta ohjeistus ei ole kovin kattava valaistuksen osalta. Suunnittelun toimintaohje on katujen, puistojen ja yleisten alueiden suunnittelua ohjaava ohje, jota hyödynnetään mm. suunnittelukonsulttien ohjaamisessa. Ohjeeseen sisältyy mm. suunnitelmien ulkoasun vaatimuksia sekä Tuusulassa käytettäviä yleisiä suunnitteluperiaatteita. Ohje on luonteeltaan täydentävä, jossa tarkennetaan yleisiä suunnitteluohjeita ja esitetään rakenneratkaisuja, jotka ovat Tuusulassa hyväksi havaittuja. Ohjetta päivitetään jatkuvana prosessina tarpeen mukaan.

Valaistuksen suunnittelusta tullaan laatimaan erillinen ohjeistuksensa suunnittelun toimintaohjeeseen, mutta erillistä työryhmää sille ei tässä vaiheessa perusteta. Ohjeistusta tullaan laatimaan muun työn ohessa ja muilta töiltä vapautuvien resurssien puitteissa. Kunnalla ei ole valaistussuunnittelun osalta omia asiantuntijoita, minkä vuoksi valaistussuunnitelmissa on pääpainopiste ollut liikenneturvallisuudella ja energiatehokkuudella (siirtymä led-valaistukseen). Valaisimalleissa on pyritty välttämään liikaa kirjoa huollon varaosien saannin helpottamiseksi. Ulkonäkösyistä samoilla alueilla pyritään käyttää samantyyppistä valaisinta, vaikka alueet rakentuisivatkin eri aikoina. Valaistuksen suhteen suunnitteluohjeessa on pääkaduilla määritelty käytettävän värilämpötilaltaan 4000K ja muilla alueilla 3000K valaisimia.

Katu- ja puistosuunnitelmien nähtävillä oloa säätelee Maankäyttö- ja rakennusasetus, jonka mukaan nähtävillä olevissa katusuunnitelmissa tulee esittää seuraavat asiat: ”Katusuunnitelmassa tulee esittää katualueen käyttäminen eri tarkoituksiin sekä kadun sopeutuminen ympäristöön ja vaikutukset ympäristökuvaan, jos se alueen tai rakentamistoimenpiteen luonteen vuoksi on tarpeen. Katusuunnitelmasta tulee käydä ilmi kadun liikennejärjestelyperiaatteet, kuivatus ja sadevesien johtaminen, kadun korkeusasema ja päällystemateriaali sekä tarvittaessa istutukset ja pysyväisluonteiset rakennelmat ja laitteet.” Puistosuunnitelmista todetaan: ”Maankäyttö- ja rakennuslain 90 §:n 4 momentissa tarkoitetussa puiston tai muun yleisen alueen suunnitelmassa tulee esittää alueen rakentamisen ja käytön periaatteet.” Valaistuksen esittämistä katu- ja puistosuunnitelmissa ei laissa suoranaisesti mainita, joskin valaistuksella on toki vaikutus alueen ympäristökuvaan. Tarkempi suunnitelma valaistuksesta esitetään rakentamissuunnitelmissa. Tämä noudattaa normaalia suunnittelukäytäntöä.

Tuusulan kunnan rakentamislain mukaisessa rakennusjärjestyksessä on valaistuksesta annettu kaksi määräystä. Rakennushankkeen osalta pihan ja rakennuskohteen valaistuksesta on annettu määräys 10.6 § ja julkisen

ulkotilan valaistuksesta on annettu määräys 15.4 §. Julkisen ulkotilan valaistus -määräyksessä on nostettu esiin muun muassa valolaitteiden sijoitus, suuntaus ja valoteho sekä näiden vaikutus turvallisuuteen ja häiriövalon minimoimiseen. Myös valaisinten värilämpötilasta on annettu määräys. Tuusulan rakennusjärjestys on pantu täytäntöön, mutta rakennusjärjestyksestä on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitus ei ole koskenut edellä mainittuja määräyksiä.

Aloitteessa oli maininta myös tiealueiden valaistuksen ohjeistuksesta. Tiealueiden valaistuksen suhteen kunnalla ei ole suurta päätäntä valtaa, koska tievalaistuksen valaistusta hallinnoi Väylävirasto.

Tuusulan rakennettujen puistojen osalta valaistaan lähtökohtaisesti kohteet, joissa on talvikunnossapitoa: puistoraitit, pelikentät ja koira-aitaukset. Puistokohteiden valaistustarve arvioidaan tapauskohtaisesti, ja valosaaste ja häiriö eläimille pyritään minimoimaan. Puistosuunnittelussa tullaan entistä enemmän huomioimaan ”hämärän suunnittelu”. Käytännössä tämä tarkoittaa valaistuksen katvealueiden tarkoituksellista suunnittelua sekä pienen valotehon ja matalan värilämpötilan suosimista. Myös valolähteiden määrällä ja korkeudella voidaan vaikuttaa ympäristöön leviävän valon määrään.

Puisto- ja RKY-alueilla suunnittelussa kannustetaan suosimaan valaisimia, jotka ulkoasultaan ja valoteholtaan sopivat ympäröivään maisemaan ja rakenteisiin. Valaistussuunnittelu on kuitenkin usein kompromissi turvallisuuden tunteen ja hämärän tunnelmallisuuden suhteen.

Tuusulassa saneerataan valaisimia vuosittain noin 200 000 - 300 000 €:lla. Nykyisellä toimintamallilla 150W SpNa valaisin korvataan 80W LED valaisimella, johon on asetettu DDF3 himmennysprofiili, jolla tarvittavan energian määrä saadaan laskettua 27 %:iin alkuperäisestä. Mikäli valaistusta ja sen ohjausta haluttaisiin muuttaa vielä enemmän ja tarkemmin hallittavaan älyvalaistukseen, tarkoittaisi se nykyisen kiinteän säästöohjelman muuttamista älyohjatuksi. Tällaisen ohjausjärjestelmän toteuttaminen maksaisi n. 300 000€, jonka lisäksi n. 150-200€ / valaisin (valaisimia on yhteensä n. 13 500 kpl). Kokonaiskustannus tällaisesta muutoksesta olisi siis kertainvestointina n.2,7 milj. € ja käyttökulut lisensseistä 67 500 €. Muutoksesta ei muodostuisi mainittavaa lisäsäästöä energiankulutuksen kautta, eikä vaadittujen investointien kattaminen mahdollisella energian lisäsäästöillä tulisi välttämättä koskaan toteutumaan. Ohjaus toisi toki mahdollisuuden helppoon yksittäisten valaisimien valotehon säätöön ja ns. valosaastetta voisi vähentää siellä, missä se on vähennettävissä.

Esittelijä

yhdyskuntatekniikan päällikkö Juhola Petri

Päätösehdotus

Tekninen lautakunta päättää ehdottaa kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että valtuusto päättää

- merkitä tiedoksi valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen

- katsoa valtuutettu Jussi Salosen valtuustossa 4.3.2024 § 33 esittämän aloitteen tulleen loppuun käsitellyksi.

Lisäksi tekninen lautakunta päättää tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän asian osalta heti tässä kokouksessa.

Päätös

Tekninen lautakunta päätti ehdottaa kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle, että valtuusto päättää

- merkitä tiedoksi valtuustoaloitteeseen annetun vastauksen

- katsoa valtuutettu Jussi Salosen valtuustossa 4.3.2024 § 33 esittämän aloitteen tulleen loppuun käsitellyksi.

Lisäksi tekninen lautakunta päätti tarkastaa ja hyväksyä pöytäkirjan tämän asian osalta heti tässä kokouksessa.